

שם המרצה: פרופ' אפטר אלן

שם הקורס: פסיכופתולוגיה של הילד למתקדמים

קוד קורס: 60-867-01

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשס"ח סמסטר: א' היקף שעות: 2 ש"ס.

א. מטרת הקורס:

העמקת הידע וההבנה של פסיכופתולוגיה בגילאי הילדות וההתבגרות ובגילאי הבגרות. השאיפה היא לאפשר התוודעות מקרוב לא רק למאפיינים הנראים אלא גם לחוויה הסובייקטיבית של מי שמתמודדים עם פסיכופתולוגיה ולעודד אינטגרציה בין ידע תאורטי, חידושים מחקרניים והמפגש הקליני לצרכי אבחון וטיפול. השאיפה היא שבתום הקורס הסטודנטים יהיו בעלי ידע עדכני והבנה מעמיקה של ההפרעות הנפשיות המרכזיות, שירכשו מיומנויות אבחון ובניית תכנית טיפולית, כל אלה תוך שימור גישה אנושית ומכבדת הרואה את האדם מעבר לפסיכופתולוגיה עימה הוא מתמודד.

ב. תיאור הקורס:

בקורס זה נציג ידע מדעי עכשווי אודות ההפרעות הנפשיות המרכזיות, תוך דגש מיוחד על גילאי הילדות וההתבגרות. להלן פרוט הנושאים:

- גישות שונות לאבחון ולהמשגה של פסיכופתולוגיה.
- בדיקה קלינית של ילד עם התייחסות להיבטים כמו היסטוריה והתפתחות, הערכת כוחות, קשיים, תמונה סימפטומטית, הערכת המשפחה, תוכן מול תהליך.
- הפרעות חרדה.
- הפרעות מצב רוח והתנהגות אבדנית בקרב ילדים ומתבגרים.
- הפרעות אכילה.
- הפרעות נוירוהתפתחותיות: הספקטרום האוטיסטי, פיגור שכלי, הפרעות טיקים
- הפרעת קשב וריכוז
- הפרעות הקשורות לשימוש בחומרים (אלכוהול וסמים)
- הפרעות כפייתיות והפרעות נילוות
- הפרעות סומטופורמיות
- סכיזופרניה והפרעות פסיכוטיות אחרות
- הפרעות אישיות

היבטים שיודגשו בקורס הם תהליך האבחון, הפרזנטציה הקלינית של ההפרעות השונות, עריכת אבחנה מבדלת, מהלך ההפרעה, מודלים מסבירים את היווצרותן/שימורן בהתאם לגישות שונות, תחלואה נלווית ודרכי טיפול.

ג. דרישות קדם:

ד. חובות / דרישות / מטלות:

ה. מרכיבי הציון הסופי :

(1) נוכחות חובה והשתתפות: 10 נקודות

(2) תרגילים (קריאה רפלקטיבית, כתיבה יומנית): 20 נקודות

(3) מבחן מסכם בסוף סמסטר: 70 נקודות

1. רשימת קריאה:

רשימת קריאה (פריטים מסומנים בכוכבית הם קריאה חובה. השאר הם בגדר רשות):

*לגבי כל אחת מקבוצת הפרעות הנלמדת יש לקרוא את הפתיח לקבוצת ההפרעות ב-DSM-5 לפני השיעור באותו הנושא.

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders (5th ed.). Washington, DC: Author

תיאור קורס, נקודות מבט שונות על פסיכופתולוגיה.

Butcher, J. N., Mineka, S. M., & Hooley, J. M. (2011). Abnormal Psychology: Core Concepts. New York: Pearson. Chapter 1: Abnormal psychology over time. (pp. 1-35)

Kessler, R. C., Berglund, P., Demler, O., Jin, R., Merikangas, K. R., Walters, E. E. (2005). Lifetime prevalence and age-of-onset distributions of DSM-IV disorders in the national comorbidity survey replication. Archives of General Psychiatry, 62, 593-602

הפרעות חרדה

Behar, E., DiMarco, I. D., Hekler, E. B., Mohlman, J. & Staples, A. M. (2009). Current theoretical models of generalized anxiety disorder (GAD): Conceptual review and treatment implications. Journal of Anxiety Disorders, 23, 1011-1023

Bishop, S. J. (2007). Neurocognitive mechanisms of anxiety: an integrative account. Trends of Cognitive Sciences, 11(7), 307-316

Campbell-Sills, L., & Barlow, D. H. (2007). Incorporating emotion regulation into conceptualizations and treatments of anxiety and mood disorders. J. J. Gross (Ed), Handbook of emotion regulation (pp. 542-559). New York, NY: Guilford Press

Krain, A. L., Ghaffari, M., Freeman, J., Garcia, A., Leonard, H., & Pine, D. S. (2007). Anxiety disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 538-547). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Mineka, S., & Zinbarg, R. (2006). A contemporary learning theory perspective on the etiology of anxiety disorders. American Psychologist, 61(1), 10-26

Pine, D. S. (2007). Research review: a neuroscience framework for pediatric anxiety disorders. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 48, 631-648

אנמנזה, בדיקה קלינית, אבחנה מבדלת, בדיקות עזר בניית תכנית טיפולית ופרוגנוזה.

King, R. A.; AACAP Work Group on Quality Issues. (1997). Practice parameters for * the psychiatric assessment of children and adolescents. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 36, 4-20

הפרעה כפייתית והפרעות ניליות

Geller, D. A., & March, J. (2012). Practice parameters for the assessment and treatment of children and adolescents with obsessive-compulsive disorder. The Journal of Lifelong Learning in Psychiatry, 10(3), 360-373

Grant, J. E., Odlaug, B. L., Chamberlain, S. R., Keuthen, N. J., Lochner, C., & Stein, D. J. (2012). Skin picking disorder. American Journal of Psychiatry, 169, 1143-1149

Towbin, K. E. (2007). Obsessive-compulsive disorder. In A. Martin, & F. R. * Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 548-566). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Towbin, K. E. (2007). Trichotillomania. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp.566-568). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Stein, D. J., Grant, J. E., Franklin, M. E., Keuthen, N., Lochner, C., Singer, H. S., & * Woods, D. W. (2010). Trichotillomania (hair pulling disorder), skin picking disorder, and stereotypic movement disorder: toward DSM-V. Depression & Anxiety, 27, 611-626

אינטייק

Bostic, J. Q., & King, R. A. (2007). Clinical Assessment of Children and * Adolescents: Content and Structure. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 323-343). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

הפרעות מצב רוח

Beck, A. T. (2008). The evolution of the cognitive model of depression and its neurobiological correlates. American Journal of Psychiatry, 165, 969-977

Brent, D. A., & Weersing, V. R. (2007). Depressive disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 503-512). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Birmaher, B., Axelson, D., & Pavuluri, M. (2007). Bipolar disorder. In A. Martin, & * F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 513-528). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Birmaher, B., Brent, D.; AACAP Work Group on Quality Issues. (2007). Practice * parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with depressive disorders. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 46, .1503-1526

התנהגות אובדנית

Pfeffer, C. R. (2007). Suicidal behavior in children and adolescents: causes and * management. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 529-537). Philadelphia: .Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

הפרעות אכילה

Fairburn, C. G., Cooper, Z., & Shafran, R (2003). Cognitive behaviour therapy for eating disorders: A "transdiagnostic" theory and treatment. Behaviour Research and .Therapy, 41(5), 509-528

Halmi, K. A. (2007). Anorexia nervosa and bulimia nervosa. In A. Martin, & F. R. * Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 592-601). Philadelphia: Wolters Kluwer .Health/Lippincott Williams & Wilkins

Kaye, W. (2008). Neurobiology of anorexia and bulimia nervosa purdue ingestive behavior research center symposium influences on eating and body weight over the .lifespan: children and adolescents. Physiology & Behavior, 94(1), 121-135

Skarderud, F., & Fonagy, P. (2012). Eating Disorders. In A. W. Bateman, & P. Fonagy (Eds.), Handbook of Mentalizing in Mental Health Practice (pp. 347-384). .Washington DC: American Psychiatric Publications

סכיזופרניה והפרעות פסיכוטיות

Gogtay, N., & Rapoport, J. (2007). Childhood onset schizophrenia and other early-* onset psychotic disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 493-502). .Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Lesh, T. A., Niendam, T.A., Minzenberg, M. J., & Carter, C. S. (2011). Cognitive control deficits in schizophrenia: mechanisms and meaning. .Neuropsychopharmacology, 36, 316-338

הפרעות שימוש בחומרים

Hopfer, C., & Riggs, P. (2007). Substance use disorders. In A. Martin, & F. R. * Volkmar (Eds.), Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition) (pp. 615-624). Philadelphia: Wolters Kluwer .Health/Lippincott Williams & Wilkins

Bukstein, O. G., Bernet, W., Arnold, V., Beitchman, J., Shaw, J., Benson, R. S., Kinlan, J., McClellan, J., Stock, S., Ptakowski, K. K. ; Work Group on Quality Issues. (2005). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with substance use disorders. *American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 44, 609-621

Koob, G. F. (2006). The neurobiology of addiction: a neuroadaptational view *
.relevant for diagnosis, *Addiction*, 101, 23–30

הפרעות על קשת האוטיזם

Volkmar, F. R., Lord, C., Klim, A., Schultz, R., & Cook, E. H. (2007). Autism and *
pervasive developmental disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition)* (pp. 384-400). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Volkmar, F. R., Dykens, E. M., & Hodapp, R. M. (2007). Mental retardation. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition)* (pp.401-410). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Lord, C., & Jones, R. M. (2012). Annual research review: re-thinking the classification of autism spectrum disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 53, 490–509

הפרעות אישיות

DeYoung, C. G., & Gray, J. R. (2009). Personality neuroscience: explaining individual differences in affect, behavior, and cognition. In P. J. Corr, & G. Matthews (Eds.), *Cambridge handbook of personality* (pp. 323-346). New York: Cambridge University

Fonagy, P. & Luyten, P. (2009). A developmental, mentalization-based approach to the understanding and treatment of borderline personality disorder. *Development and Psychopathology* 21, 1355–1381

Gabbard, G. O., (1994). Dynamic approaches to axis II disorders. In *Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice (3rd Edition)* (pp. 419-526). Washington (DC): American Psychiatric Press

Sharp, C., & Bleiberg, E. (2007). Personality disorders in children and adolescents. *
In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook (4th Edition)* (pp.680-691). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Shiner, R. L. (2005). A developmental perspective on personality disorders: Lessons *
from research on normal personality development in childhood and adolescence. *Journal of Personality Disorders*, 19(2), 202-210

הפרעות טיקים

Bloch, M. H., & Leckman, J. F. (2007). Tic disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook* (4th Edition) (pp. 569-582). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Bloch, M. H., & Leckman, J. F. (2009). Clinical course of Tourette syndrome. *Journal of Psychosomatic Research*, 67, 497–501

Leckman, J. F. (2002). Tourette's syndrome. *Lancet*, 360, 1577–1586*

הפרעות סומטופורמיות ודיסוציאטיביות

Campo, J. V., & Fritz, G. K. (2007). Somatoform disorders In A. Martin, & F. R. * Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook* (4th Edition) (pp. 633-646). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

תרופות פסיכיאטריות**הפרעת קשב וריכוז, הפרעות התנהגות וסיכום השנה**

Spetie, L., & Arnold, E. H. (2007). Attention deficit/hyperactive disorder. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook* (4th Edition) (pp. 430-453). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Rey, J. M.m Walter, G., & Soutullo, C. A. (2007). Oppositional defiant and conduct disorders. In A. Martin, & F. R. Volkmar (Eds.), *Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook* (4th Edition) (pp. 454-466). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins

Pliszka, S. ; AACAP Work Group on Quality Issues. (2007). Practice parameter for * the assessment and treatment of children and adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder. *American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 46, 894-921

Steiner, H., Remsing, L. ; Work Group on Quality Issues. (2007). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with oppositional defiant disorder. *American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 46, 126-141

Thapar, A., Cooper, M., Eyre, O., & Langley, K. (2013). Practitioner review: What have we learnt about the causes of ADHD? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(1), 3–16

Bar-Ilan University
אוניברסיטת בר-אילן

Faculty of Social Sciences
Department of Psychology

הפקולטה למדעי החברה
המחלקה לפסיכולוגיה